

Περίληψη της γνωμοδότησης του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων επί της ανακοίνωσης της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο «Ενίσχυση της συνεργασίας για την επιβολή του νόμου στην Ευρωπαϊκή Ένωση: το ευρωπαϊκό πρότυπο ανταλλαγής πληροφοριών (EIXM)»

(Το πλήρες κείμενο της παρούσας γνωμοδότησης διατίθεται στα αγγλικά, τα γαλλικά και τα γερμανικά μέσω του δικτυακού τόπου του ΕΕΠΔ <http://www.edps.europa.eu>)

(2014/C 32/08)

1. Εισαγωγή

1.1. Διαβούλευση με τον ΕΕΠΔ

1. Στις 7 Δεκεμβρίου 2012 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Ενίσχυση της συνεργασίας για την επιβολή του νόμου στην Ευρωπαϊκή Ένωση: το ευρωπαϊκό πρότυπο ανταλλαγής πληροφοριών (EIXM)» (στο εξής: «η Ανακοίνωση») ⁽¹⁾. Την ίδια ημέρα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε έκθεση περί της εφαρμογής της απόφασης του Συμβουλίου αριθ. 2008/615/ΔΕΥ, της 23ης Ιουνίου 2008, σχετικά με την αναβάθμιση της διασυνοριακής συνεργασίας, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του διασυνοριακού εγκλήματος («απόφαση Prüm») ⁽²⁾. Η εν λόγω έκθεση δεν θα σχολιαστεί χωριστά στην παρούσα γνωμοδότηση, αλλά αναφέρεται προκειμένου να καταστεί καλύτερα κατανοητό το γενικότερο πλαίσιο.

2. Πριν από την έκδοση της ανακοίνωσης, ο ΕΕΠΔ είχε την ευκαιρία να διατυπώσει άτυπα σχόλια. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι ορισμένα από τα άτυπα σχόλιά του ελήφθησαν υπόψη κατά τη σύνταξη της ανακοίνωσης.

1.2. Ιστορικό και στόχοι της ανακοίνωσης

3. Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης ⁽³⁾ αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων και στην περαιτέρω ενίσχυση του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, οι δε δράσεις του επικεντρώνονται στα ενδιαφέροντα και στις ανάγκες των πολιτών. Θέτει τις προτεραιότητες της ΕΕ στον τομέα Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων για τη χρονική περίοδο 2010-2014 και καθορίζει τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τον νομοθετικό και επιχειρησιακό σχεδιασμό στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης κατά το άρθρο 68 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης («ΣΛΕΕ») ⁽⁴⁾.

4. Ειδικότερα, το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης αναγνωρίζει την ανάγκη διασφάλισης της συνοχής και της ενοποίησης κατά την ανάπτυξη μεθόδων για τη διαχείριση και ανταλλαγή των πληροφοριών και καλεί το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εφαρμόσουν τη Στρατηγική Διαχείρισης των Πληροφοριών για την εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ, η οποία περιλαμβάνει ένα αυστηρό καθεστώς προστασίας δεδομένων. Υπό το πρίσμα αυτό, το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης καλεί επίσης την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιολογήσει την ανάγκη θέσπισης ενός ευρωπαϊκού προτύπου ανταλλαγής πληροφοριών (EIXM), το οποίο θα βασίζεται στην αξιολόγηση των ισχυόντων νομικών μέσων στον τομέα της ανταλλαγής πληροφοριών της ΕΕ. Η παρούσα αξιολόγηση θα συμβάλει στην αποτίμηση της λειτουργίας των εν λόγω νομικών μέσων σε σχέση με τους στόχους που εξυπηρετούσε η θέσπισή τους, καθώς και του βαθμού επίτευξης των στόχων της Στρατηγικής Διαχείρισης των Πληροφοριών ⁽⁵⁾.

5. Μετά το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση, τον Ιούλιο του 2010 ⁽⁶⁾ (στο εξής: «Ανακοίνωση του 2010»), η οποία αποτελεί ολοκληρωμένη επισκόπηση των μέτρων που έχουν θεσπισθεί, εφαρμόζονται ή τελούν υπό εξέταση σε επίπεδο ΕΕ για τη συλλογή, την αποθήκευση και τη διασυνοριακή ανταλλαγή πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο επιβολής του νόμου και διαχείρισης της μετανάστευσης.

6. Αναταποκρινόμενη στη σχετική πρόνοια του Προγράμματος της Στοκχόλμης και βασιζόμενη στην ανακοίνωση του 2010, η παρούσα ανακοίνωση επιδιώκει να παράσχει μια ανασκόπηση των πρακτικών διασυνοριακής ανταλλαγής πληροφοριών σε επίπεδο ΕΕ και να προτείνει πιθανές βελτιώσεις.

3. Συμπεράσματα

37. Ο ΕΕΠΔ εκτιμά την εν γένει αντιμετώπιση της προστασίας των δεδομένων στην ανακοίνωση, η οποία αναδεικνύει την ανάγκη να διασφαλίζονται η υψηλή ποιότητα των δεδομένων, η ασφάλεια και η προστασία τους. Εξάλλου, υπενθυμίζει ότι οι κανόνες για την προστασία των δεδομένων, την ασφάλεια και την ποιότητα αυτών, καθώς και ο σκοπός για την επίτευξη του οποίου χρησιμοποιούνται τα εκάστοτε διαθέσιμα μέσα, πρέπει να τηρούνται απαρέγκλιτα ανεξαρτήτως του συνδυασμού ή της συχνότητας χρησιμοποίησής τους για την ανταλλαγή πληροφοριών.

⁽¹⁾ COM(2012) 735 τελικό.

⁽²⁾ COM(2012) 732 τελικό.

⁽³⁾ Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης — Μία ανοιχτή και ασφαλή Ευρώπη που εξυπηρετεί και προστατεύει τους πολίτες, έγγραφο του Συμβουλίου 5731/10 3.3.2010.

⁽⁴⁾ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ C 83 της 30.3.2010, σ. 47).

⁽⁵⁾ Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης — Μία ανοιχτή και ασφαλή Ευρώπη που εξυπηρετεί και προστατεύει τους πολίτες, έγγραφο του Συμβουλίου 5731/10 3.3.2010, ενότητα 4.2.2.

⁽⁶⁾ Ανακοίνωση, της 20ής Ιουλίου 2010, της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο «Επισκόπηση της διαχείρισης των πληροφοριών στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης», COM(2010) 385 τελικό.

38. Ο ΕΕΠΑ επίσης:

- εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι δεν χρειάζεται η δημιουργία νέων δεδομένων στον τομέα επιβολής του νόμου σε επίπεδο ΕΕ ούτε η θέσπιση νέων μέσων για την ανταλλαγή πληροφοριών
- τονίζει την ανάγκη μιας ολοκληρωμένης διαδικασίας αξιολόγησης των μέσων και των πρωτοβουλιών στον τομέα της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων, το αποτέλεσμα της οποίας πρέπει αποτελέσει τη βάση για μια συνολική, ολοκληρωμένη και άρτια διαρθρωμένη πολιτική της ΕΕ στον τομέα ανταλλαγής και διαχείρισης των πληροφοριών, και ενθαρρύνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προβεί στην αξιολόγηση και άλλων ισχυόντων μέσων
- ενθαρρύνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να θέσει προβληματισμούς αναφορικά με i) την αποτελεσματικότητα των αρχών που διέπουν το καθεστώς προστασίας των δεδομένων με γνώμονα την τεχνολογική πρόοδο, τις εξελίξεις σε σχέση με τα συστήματα ΤΠ μεγάλης κλίμακας και την αυξανόμενη χρήση των συλλεγμένων δεδομένων για σκοπούς που δεν σχετίζονται με την καταπολέμηση του εγκλήματος, καθώς και με ii) την αποτελεσματικότητα της κρατούσας τάσης για ευρύ, συστηματικό και προληπτικό έλεγχο ατόμων που δε θεωρούνται ύποπτοι και της πραγματικής χρησιμότητάς της στην καταπολέμηση των εγκλημάτων με γνώμονα τη δημόσια ασφάλεια. Το αποτέλεσμα αυτών των προβληματισμών πρέπει να αποτελέσει τη βάση για μια συνολική, ολοκληρωμένη και άρτια διαρθρωμένη πολιτική της ΕΕ σχετικά με την ανταλλαγή και διαχείριση των πληροφοριών στον συγκεκριμένο τομέα
- επισημαίνει ότι οι εν εξελίξει συζητήσεις σχετικά με την προτεινόμενη οδηγία δεν πρέπει να εμποδίσουν την Επιτροπή να προβεί στη συστηματική καταγραφή των προβλημάτων και των κινδύνων που απειλούν το καθεστώς προστασίας των δεδομένων, καθώς και των πιθανών βελτιώσεων του ισχύοντος νομικού πλαισίου. Ειδικότερα, προτείνει οι εν λόγω συζητήσεις να αποτελέσουν τη βάση για τη διάκριση μεταξύ της επεξεργασίας δεδομένων υπόπτων και μη υπόπτων ατόμων με στόχο την περαιτέρω ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Προτύπου Ανταλλαγής Πληροφοριών
- υποστηρίζει απόλυτα την αναγκαιότητα αναθεώρησης των ισχυόντων μέσων προκειμένου να ευθυγραμμισθούν με την προτεινόμενη Οδηγία και ενθαρρύνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναλάβει περαιτέρω δράση
- ενθαρρύνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προβεί σε αξιολόγηση των υφιστάμενων μέσων κατά και μετά την πλήρη εφαρμογή τους
- προτείνει η καθοδήγηση την οποία καλείται να παρέχει το Συμβούλιο σχετικά με την επιλογή διαύλων δράσης να λαμβάνει υπόψη τις συνέπειες με γνώμονα την αρχή του περιορισμού του σκοπού και της κατανομής των ευθυνών
- ενθαρρύνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αφενός να αιτιολογεί με μεγαλύτερη σαφήνεια την επιλογή του διαύλου της Eurocol χρησιμοποιώντας τα εργαλεία SIENA ως βασικό δίαυλο και, αφετέρου, να αξιολογήσει αν αυτή η επιλογή συνάδει με την αρχή της προστασίας της ιδιωτικής ζωής από το στάδιο του σχεδιασμού
- επισημαίνει με ικανοποίηση ότι η ανακοίνωση υπενθυμίζει το γεγονός ότι η ανταλλαγή και η χρησιμοποίηση πληροφοριών επιτρέπονται μόνο σε περιπτώσεις που προβλέπονται από τον νόμο, άρα, μεταξύ άλλων, εφόσον συμμορφώνονται προς τους κανόνες προστασίας των δεδομένων. Ως εκ τούτου, καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναλάβει πρωτοβουλίες για την εναρμόνιση των κανόνων που διέπουν τις απλές επιγραμμικές διαδικασίες για διασυνοριακές υπηρεσίες (SPOCs), τη θέσπιση παρόμοιων απαιτήσεων σε όλα τα κράτη μέλη και την αποτελεσματική προστασία των ατομικών δικαιωμάτων
- συνιστά να περιληφθεί εκπαίδευση σε θέματα ασφάλειας των πληροφοριών και προστασίας δεδομένων στο Πρόγραμμα που επεξεργάζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθώς και στα προγράμματα κατάρτισης που καλούνται να θεσπίσουν τα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 29 Απριλίου 2013.

Peter HUSTINX

Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων